

Drentse Agenda

Defensie en Veiligheid

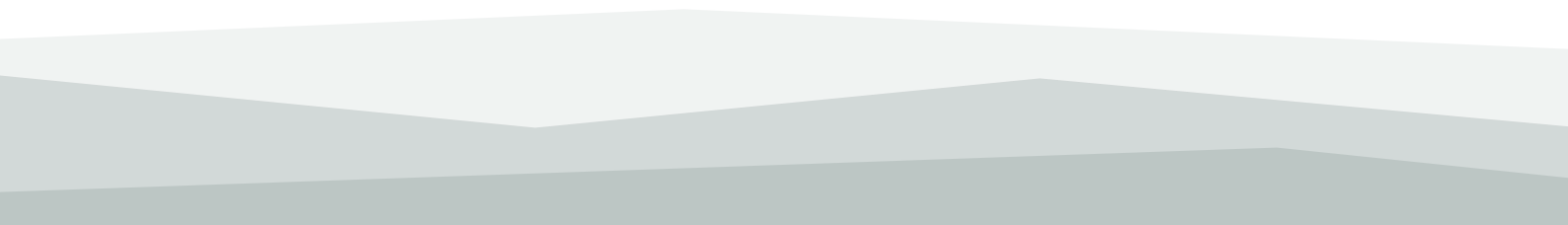
provincie **D**renthe

Drenthe
staat paraat!

Drenthe *staat paraat!*

Drentse Agenda Defensie en Veiligheid

Augustus 2025

Dit is een uitgave van de provincie Drenthe

Mede aangeboden namens

De Drentse gemeenten en onderwijsinstellingen NHLStenden, Drenthe CollegeTerra (DCTerra)/Alfa-college/Noorderpoort, Rijksuniversiteit Groningen (RUG) in afstemming met VNO/NCW, FME (ondernemersorganisatie voor de technologische industrie), Koninklijke Metaalunie, Noordelijke Ontwikkelings Maatschappij (NOM), Groningen Airport Eelde (GAE) en anderen.

Voorwoord

Graag bieden wij u hierbij de Drentse Agenda Defensie en Veiligheid aan. Met deze agenda geven we invulling aan onze Drentse ambitie op Defensie en Veiligheid. We onderschrijven zowel de noodzaak als de kansen van een weerbaar en paraat Drenthe.

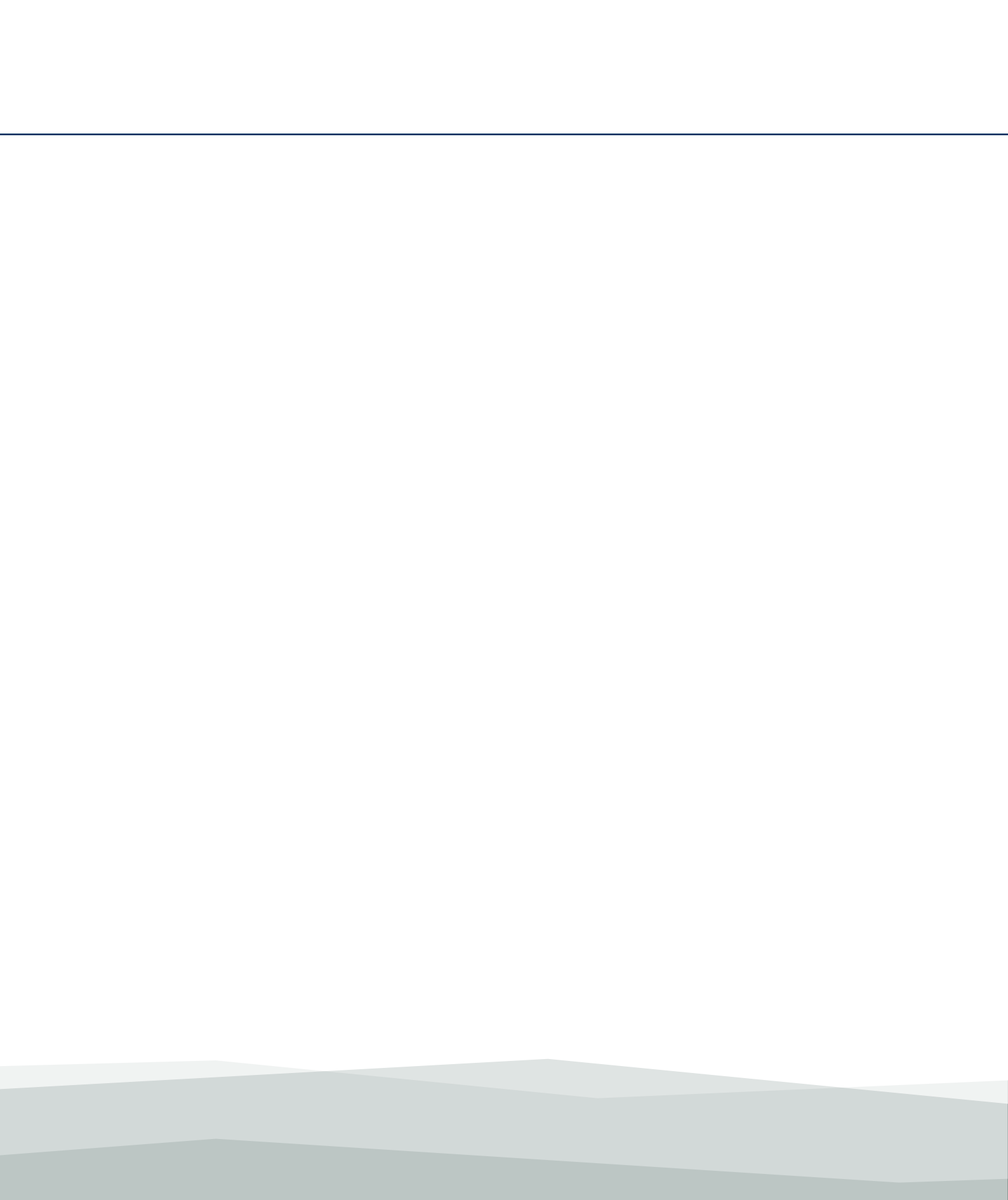
In de nieuwe geopolitieke werkelijkheid is een sterke defensie onmisbaar. Drenthe wil daarin actief bijdragen. Onze provincie is historisch én strategisch verbonden met Defensie en biedt unieke kansen voor versterking, innovatie en samenwerking gericht op de defensie van morgen.

Deze agenda vormt wat ons betreft een belangrijke opstap naar verdere samenwerking en partnerschap tussen Drenthe, Defensie en het Rijk. Wij nodigen daarom Defensie en het Rijk uit om deze agenda tot een gezamenlijke ambitie te maken.

Wij zien uit naar een goede en duurzame samenwerking, waarin we onze gedeelde ambitie verder vorm kunnen geven.

Assen, 1 juli 2025

Gedeputeerde Staten van Drenthe

Inhoud

Voorwoord	3
Drenthe staat paraat!	7
Onze ambitie	13
Pijler 1: Drenthe heeft ruimte	15
Pijler 2: Drenthe maakt het	23
Pijler 3: Drenthe is veilig, weerbaar en paraat	39
Wat vragen we aan Defensie en Rijk?	51
Tot slot	53

| Drenthe
staat paraat!

Drenthe staat paraat!

Veranderende wereld

Niet eens zo heel lang geleden werd Drenthe regelmatig geconfronteerd met plannen voor sluiting van kazernes en gevangenissen en daarmee een fors verlies aan Rijkswerkgelegenheid. Vanuit een brede coalitie van maatschappelijke partners hebben wij uitvoering van deze plannen weten te voorkomen. Terugkijkend zijn dit soort plannen wellicht te duiden als “de keerzijde van zorgeloze vrede en veiligheid”. Want hoe anders kijken we nu naar Defensie en Veiligheid.

De verslechterende veiligheidssituatie in de wereld toont aan dat veiligheid geen vanzelfsprekendheid is. We moeten er voor zorgen dat we schokken aankunnen, en daarom is de ambitie van Nederland het vergroten van onze weerbaarheid. Het Rijk is verantwoordelijk voor de coördinatie van de overheidsbrede inzet en maatschappijbrede aanpak om de weerbaarheid in het kader van militaire en hybride dreigingen te versterken. Hierbinnen richt het ministerie van Justitie en Veiligheid (de Nationaal Coördinator Terrorismedebestrijding en Veiligheid) zich met name op de weerbaarheid van de overheid, economie en samenleving (maatschappelijke weerbaarheid). Het ministerie van Defensie concentreert zich op de paraatheid van de krijgsmacht en wat hiervoor nodig is van de maatschappij. Dit krijgt vorm met o.a. het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD), de Defensienota, extra defensie-investeringen om de bestaande NAVO-norm te halen, personele opschaling, de Wet op de Gereedstelling (wetsvoorstel) en de Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie 2025-2029.

Deze nationale veranderingen vinden plaats in een bredere internationale context. De Europese Commissie heeft recent een aantal belangrijke stappen gezet op het gebied van defensie en veiligheid, waaronder ReArm Europe, de Strategie voor een Paraatheidsunie, ProtectEU en wetgevingsvoorstellen als de Net Zero Industry Act en de Critical Raw Materials Act. Ook binnen de NAVO nemen de ambities toe en wordt de NAVO-norm fors verhoogd.

De veranderde inzet op defensie en veiligheid laat duidelijk zien dat het niet beperkt blijft tot beleid en strategie, maar resulteert in concrete instrumenten en grote investeringsvolumes. Het Rijk doet een dringend beroep op regionale overheden om hun rol te pakken in de weg naar een veilige en weerbare samenleving. Onder andere met deze agenda geeft Drenthe concreet invulling aan die oproep.

LEGENDA

Ecosystemen

Kennis en onderwijs
MBO, HBO, WO

- Onderwijsinstelling(en)
- Kennis- of onderzoeks instelling(en)
- Observatielocatie astronomie (ASTRON)

Veiligheid

- Defensie, Politie, DJI, Justitie
- (Ondersteunende) diensten en kantoren
- Munitiedepot
- Standplaats Defensiepersoneel
- Werkplaats
- Oefenterrein(en)
- Gevangenis

Publieke dienstverlening
Overige ministeries, diensten en zbo's

- Kantoorlocatie(s) Rijksdienst(en)
- Rechtspraak

Publieke dienstverlening

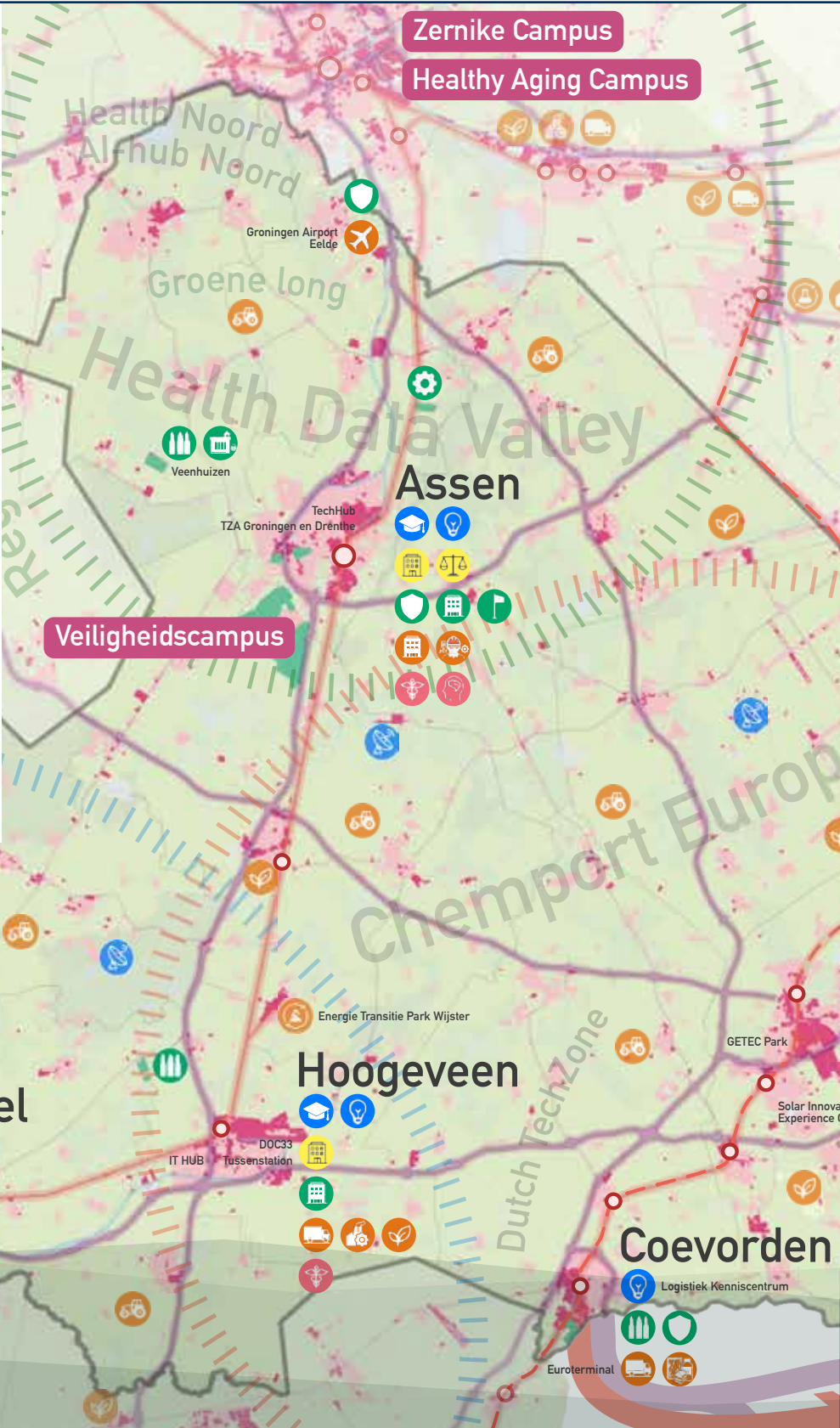
- Overige ministeries, diensten en zbo's
- Kantoorlocatie(s) Rijksdienst(en)
- Rechtspraak

Gezondheid

- Ziekenhuis
- Geestelijke gezondheidszorg

Economische krachten

- Landbouw
- Agrotech en glastuinbouw
- Logistiek
- Maakindustrie en techniek
- Ingenieurs- en adviesdiensten
- Dienstensector
- (circulaire) chemie
- Up- en recycling
- Kunststoffen

Stille kracht, sterke schouders

De kracht van Drenthe is de samenbundeling van de bestaande militaire faciliteiten, de strategische ligging, sterke clusters en innovatieve ecosystemen, de Veiligheidscampus en een sterke samenwerkingscultuur.

Bestaande militaire faciliteiten

Defensie en Veiligheid zijn nauw verweven met Drenthe. In Drenthe zijn twee kazernes en diverse legeronderdelen gevestigd:

- *de Johan Willem Frisokazerne in Assen, thuisbasis van 13 Infanteriebataljon van 11 Luchtmobiele Brigade, alsook alsook het oudste harmonieorkest van Nederland, Koninklijke Militaire Kapel 'Johan Willem Friso', en andere ondersteunende diensten;*
- *Drenthe herbergt de Johannes Postkazerne in Havelte (gemeente Westerveld), hoofdlocatie van 43 Gemechaniseerde Brigade, één van de drie brigades van de Koninklijke Landmacht. School Noord verhuist van Assen naar Havelte;*
- *de Brigade Noord van de Koninklijke Marechaussee, met vestigingen in Havelte, Coevorden en Groningen Airport Eelde (gemeente Tynaarlo).*

Drenthe heeft meerdere munitiedepots (waaronder het Centraal Munitiedepot Veenhuizen), materieelopslagen (waaronder Coevorden) en verschillende oefenterreinen. Defensie investeert de komende jaren fors in de revitalisering van de twee kazernes in Assen en Havelte en is bovendien voornemens om oefenterrein De Haar uit te breiden. Een fors deel van de Rijksdiensten in Drenthe is verbonden aan Defensie en Veiligheid. Deze locaties zijn daarmee niet alleen van militair-strategisch belang, maar dragen ook substantieel bij aan de regionale werkgelegenheid en economische structuur. Naast Defensie is de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) een prominente Rijksdienst in Drenthe.

Samen vertegenwoordigen Defensie en DJI een belangrijk aandeel in de rijksaanwezigheid in de provincie. Om deze positie verder te onderbouwen en te versterken, heeft Drenthe recent een regioprofiel voor spreiding van Rijksdiensten opgesteld. Daarin komt duidelijk naar voren dat Drenthe heel geschikt is voor de vestiging van Rijksdiensten en als woon-, werk- en leefomgeving voor haar medewerkers.

Strategische ligging

Dankzij onze strategische ligging en goede multimodale ontsluiting is Drenthe een sleutelprovincie voor de Nederlandse krijgsmacht, met name voor de Koninklijke Landmacht. Groningen Airport Eelde (GAE) is en blijft beschikbaar voor afgebakend militair medegebruik. Een onderscheidend element voor Drenthe is dat wij nog concreet fysieke ruimte voor XXL-bedrijven beschikbaar hebben met mogelijkheden voor vestiging van grootschalige defensie-gerelateerde industrie.

Sterke clusters en innovatieve ecosystemen

In Drenthe zijn veel ondernemingen actief in specifieke niches binnen de vijf Nederlandse technologische sleutelgebieden (NLD): intelligente systemen, sensoren, slimme materialen, ruimtetechnologie en quantumtechnologie. Drenthe heeft sterke innovatie ecosystemen met korte lijnen tussen kennisinstellingen, bedrijfsleven en overheden, zoals de Greenwise Campus, TechHub Assen en IT-Hub Hoogeveen en bijzondere kennis- en onderzoeks-partners zoals ASTRON, het nationale instituut voor radioastronomie.

De veiligheidscampus

De Veiligheidscampus in Assen verbindt onderwijs/ kennis (MBO-HBO-WO) en innovatie aan de defensie- en veiligheidspraktijk. De Veiligheidscampus is, zeker in combinatie met de revitalisering van de Johan Willem Frisokazerne in Assen, zeer goed gepositioneerd om - vanuit meerdere noordelijke locaties – concreet bij te dragen aan de nationale ambities voor het opleiden en scholen van jongeren, medewerkers en reservisten op het gebied van defensie en veiligheid. Naast reservisten-opleidingen en onderzoek wordt er invulling gegeven aan een weerbaarheidscentrum, waaronder een simulatieomgeving die ook van belang is voor politie, brandweer en zelfs de Duitse politie.

Sterke samenwerkingscultuur

Maar onze grootste kracht zit misschien wel in de mensen, onze samenwerkingscultuur. In Drenthe noemen we dat naoberschap. Geborgenheid en veiligheid, elkaar helpen en bijstaan zijn diepgewortelde waarden in onze samenleving. Wij kennen elkaar goed en de lijnen zijn kort. Wij bieden Defensie en het Rijk daarmee een geweldige toegang tot onze netwerken. Bovendien legt naoberschap een belangrijke maatschappelijke basis in Drenthe voor de beweging naar weerbaarheid en paraatheid. Dat Drenthe het hoogste percentage jongeren heeft dat kiest voor het dienjaar, laat zien dat die basis er is.

Onze ambitie

Toekomstgericht versterken van bestaande samenwerking vanuit een brede agenda

Al deze elementen in Drenthe vormen gezamenlijk een uitstekende voedingsbodem voor de verdere ontwikkeling van Defensie en Veiligheid. Op basis van dit brede fundament willen wij het partnerschap met het Rijk en Defensie verder vormgeven langs drie samenhangende pijlers die samen de kracht van Drenthe uitdrukken:

1. Drenthe *heeft ruimte*
2. Drenthe *maakt het*
3. Drenthe *is veilig, weerbaar en paraat*

Deze drie pijlers – fysiek, economisch en maatschappelijk – hebben we in deze agenda uitgewerkt.

1

Defensie
en Veiligheid
in Drenthe

Drie pijlers

Pijler 1: Drenthe heeft ruimte

Welke kansen zien we?

Veel bestaande militaire faciliteiten waarin fors geïnvesteerd wordt

Op 6 februari 2023 is het gezamenlijk bestuurlijk voornemen rond de kazernes Assen- Havelte ondertekend door de Staatssecretaris van Defensie, de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de gemeenten Westerveld, Steenwijkerland en Assen en de provincies Overijssel en Drenthe. Kern van dit voornemen is:

- *de revitalisatie van de kazernes Assen en Havelte;*
- *de permanente verplaatsing van eenheden tussen beide kazernes en naar elders in Nederland;*
- *de realisatie van nieuwe en vervangende Rijkswerkgelegenheid in Drenthe.*

De voorgenomen investeringen in onze kazernes bieden waardevolle koppelkansen, bijvoorbeeld met de Veiligheids-campus in Assen en met maatschappelijk medegebruik van (kazerne)faciliteiten. Wij zien voor de regionale overheden een belangrijke faciliterende rol. Denk bijvoorbeeld aan bereikbaarheid en dual-use van faciliteiten. In het kader van de revitalisering van de kazerne Havelte zijn naar aanleiding van een Strategische Omgevingsanalyse al diverse werkgroepen van start gegaan. Wij zetten die lijn graag voort.

Uitbreiding bestaande militaire faciliteiten

Naast de uitvoering van het bestuurlijk voornemen rondom de Drentse kazernes kijken we met een open blik naar toekomstige mogelijkheden voor verdere uitbreiding van kazernes of opleidingslocaties. We zien vooral kansen op het gebied van logistiek, ondersteuning, onderhoud, zorg en grondgebonden luchtverdediging. De daadwerkelijke behoefte van Defensie en de haalbaarheid daarvan in Drenthe verkennen we graag samen met Defensie. Verder kan Assen ruimte bieden aan een weerbaarheidscentrum, zoals opgenomen onder pijler drie.

Medegebruik terreinen

Met de voorgenomen uitbreiding van militair oefenterrein De Haar verdwijnt mogelijk kostbare landbouwgrond en ontstaat een (nog groter) afgesloten terrein. Enkelvoudig grondgebruik is hier niet logisch, noch maatschappelijk verantwoord. Wij verkennen met Defensie graag kansen voor medegebruik van oefenterreinen in relatie tot landbouw, recreatie en natuur.

Luchthaven Groningen Airport Eelde (GAE)

Groningen Airport Eelde, onze internationale luchthaven, biedt ruimte voor beperkt en afgebakend militair medegebruik. Wij zien mogelijkheden voor gebruik van GAE voor transport van mensen en goederen, opleidings- en onderhoudsfaciliteiten en voor samenwerking op het gebied van innovatie en duurzaamheid. Wij willen de mogelijkheden verkennen voor luchthavengebonden bedrijvigheid en innovatieproeftuinen gericht op dual use op en nabij de luchthaven.

Als regionale luchthaven is Groningen Airport Eelde daarnaast een broedplaats voor duurzame en innovatieve luchtvaart en dé testlocatie voor waterstofontwikkeling in Nederland. Groningen Airport Eelde huisvest meer dan 50 bedrijven, waaronder luchtvaartopleidingen, een afhandelingsbedrijf, luchtfotografie, vliegtuigdealers, onderhoudsbedrijven, reisorganisaties en een restaurant. Ook zijn er bedrijfsverzamelgebouwen op het terrein, met veel focus op innovatie, duurzaamheid en educatie. De luchthaven wil haar rol als vestigingsplaats voor luchtvaart gerelateerde ondernemingen en instellingen verder versterken met de ontwikkeling van een nieuw bedrijventerrein Business Park Bravo en de GAE Campus. Dit biedt mogelijk ook samenwerkingskansen voor Defensie.

Ruimte voor defensiegerelateerde bedrijvigheid

Uniek voor Drenthe is dat wij nog fysieke ruimte hebben voor de (additionele) ruimtevraag van bedrijven die een toegevoegde waarde hebben voor bestaande bedrijven en clusters in Drenthe. Met onze acquisitiestrategie focussen wij op de sectoren groene chemie, (bio)medische technologie, (hoogwaardige) maakindustrie en agrofood. Specifiek zien wij voor Het Rundedal - in de gemeente Emmen - mogelijkheden voor ontwikkeling van XXL-bedrijvigheid voor grootschalige productie met kansen voor defensie-gerelateerde industrie. Een unieke locatie met circa 150 hectare netto uitgeefbaar terrein, een directe aansluiting op de snelweg A37 en nutsvoorzieningen en op termijn aansluiting op de waterstofbackbone en de Nedersaksenlijn. Wij willen deze kansen en mogelijkheden graag gezamenlijk met Defensie en het Rijk verkennen.

Daarnaast hebben we in Drenthe nog meer ruimte voor defensie gerelateerde productiefaciliteiten op bestaande "brownfield" locaties. Ook zien wij kansen om ruimte te creëren voor defensie-gerelateerde bedrijvigheid door herontwikkeling van bestaande bedrijventerreinen.

Civiele en militaire mobiliteit

Drenthe speelt een sleutelrol als verbindende schakel binnen de corridor Noordoost Nederland (CNO), de multimodale goederencorridor die de Randstad verbindt met Noord-Duitsland, Scandinavië en de Baltische staten. Wij willen inzetten op het versterken van logistieke knooppunten die geschikt zijn voor dual use. Door gericht te investeren in grensoverschrijdende infrastructuur, op elkaar aansluitende spoor- en wegverbindingen, binnenvaartvoorzieningen en strategisch ruimtegebruik, dragen wij zowel bij aan de militaire paraatheid en mobiliteit als verduurzaming van goederenvervoer. Euroterminal Coevorden vervult een cruciale rol binnen deze strategie. Met zijn ligging, capaciteit en uitbreidbaarheid sluit de terminal uitstekend aan op de NAVO-ambities voor strategische transportcorridors. Daarnaast vormt de Port of Zwolle, met haar binnenhaven in Meppel, een belangrijke maritieme schakel in de corridor. En uiteraard willen we naar dual use van de Nedersaksenlijn kijken.

Wat bieden we aan om samen op te pakken?

Wat vragen wij daarbij van Defensie en het Rijk?

Wij bieden Defensie en het Rijk aan de hiervoor geschetste kansen in gezamenlijkheid verder uit te werken, concretiseren, op te pakken en uit te voeren. Wij vragen Defensie en Rijk om gezamenlijke afspraken te maken over:

- 1 het gezamenlijk concretiseren en uitvoeren van koppelkansen met de revitalisering van de twee Drentse kazernes. Daarbij specifiek in het revitaliseringsplan van de Johan Willem Friso kazerne Assen opnemen dat de Veiligheidscampus hier deel van gaat uitmaken. Dit is vastgelegd in een aanvulling (addendum) op het gezamenlijk bestuurlijk voornemen kazernes Assen-Havelte;*
- 2 onderzoek naar de aanvullende behoefte bij de Krijgsmacht bij verdere groei en wat Drenthe op dit punt bij kan dragen;*
- 3 het gezamenlijk verkennen van de mogelijkheden om het Rundedal te ontwikkelen en in de markt te zetten als specifiek terrein voor grootschalige defensie-gerelateerde industriële bedrijvigheid;*
- 4 het verkennen van behoefte aan en mogelijkheden voor luchthavengerelateerde bedrijvigheid en innovatieproeftuinen voor dual use op en nabij GAE. Alsmede het verkennen van behoefte aan en mogelijkheden voor civiel-medegebruik van de laagvliegzones en -routes en dropzones;*
- 5 onderzoeken en uitwerken op welke manier hybride- of medegebruik van oefenterrein De Haar mogelijk is;*
- 6 een gezamenlijke verkennen inventarisatie van noodzaak en mogelijkheden voor dual use van bestaande en nog te ontwikkelen infrastructuur in Drenthe (waaronder de Nedersaksenlijn). We willen samen bouwen aan een weerbare, toekomstgerichte corridor die civiele én militaire belangen dient door de kracht van weg, binnenvaart, spoor én grensoverschrijdende samenwerking te bundelen.*

Defensie
en Veiligheid
in Drenthe

Drie pijlers

Pijler 2: Drenthe maakt het

Welke kansen zien we?

Sterke industriële basis en sterke innovatieve clusters

Drenthe heeft een zeer sterke positie in de maak- en procesindustrie, is onderdeel van het 5e nationale industriecluster en huisvest ASTRON. Drenthe is een regio die vooroploopt op het gebied van slimme maakindustrie, groene chemie, agribusiness, sensortechnologie en biomedische technologie.

Slimme maakindustrie met hightech specialisatie in Drenthe

Drenthe speelt een cruciale rol in het Noord-Nederlandse ecosysteem voor de slimme maakindustrie (High Tech Systems and Materials (HTSM)). Dit ecosysteem biedt voor Defensie een unieke ingang in de noordelijke maakindustrie met hightech specialisaties zoals robotica, 3D-printen, autonome systemen, sensortechnologie en visuele intelligentie. Voor Defensie kan dit ecosysteem van grote strategische waarde zijn, omdat het helpt om sneller te ontwikkelen, duurzaam te produceren en slimmer samen te werken. Wij zien kansen voor een civiel-militair samenwerkingsverband dat direct kan bijdragen aan de operationele en strategische doelen van Defensie.

Een bijzondere positie wordt ingenomen door de eerste Shared Smart Factory van Nederland: Technologies Added in Emmen. Dit is een gedeelde productielocatie waar bedrijven hun productie flexibel en snel kunnen opschalen. Technologies Added biedt een innovatief assemblageconcept onder één dak, waardoor ondernemers zonder grote investeringen in eigen productiefaciliteiten toch op industriële schaal kunnen produceren. Zo kunnen zowel start-ups als gevestigde bedrijven snel inspelen op marktkansen, waaronder dual use toepassingen voor Defensie.

Groene chemie

In de Drentse chemische industrie staan circulaire plastics en fibers centraal en lopen we, ook Europees gezien, voorop. Een groot deel van deze activiteiten vindt plaats op het GETEC-park, het grootste industriepark van Noord-Nederland in Emmen. De innovatieve chemiebedrijven hebben hun krachten gebundeld in bedrijvenvereniging SUSPACC, waarmee zij hun productiecapaciteit, onderlinge samenwerking en handelingsnelheid geoptimaliseerd hebben. Binnen Chemport Europe is een krachtige verbinding met de basischemie in de Eemshaven gemaakt, zodat de aanvoer van benodigde grondstoffen gegarandeerd is. Daarnaast levert de aanwezige kennis op het vlak van biocomposieten en circulaire materialen een passend antwoord op de toenemende onzekerheid rond de levering van kritische grondstoffen, een cruciale factor voor defensietoepassingen.

ASTRON: wereldklasse in astronomie en innovatie

De missie van ASTRON is om ontdekkingen in de radioastronomie mogelijk te maken. Dit doen ze door het ontwikkelen van nieuwe en innovatieve technologieën, het beheren van radioastronomische faciliteiten van wereldklasse en het verrichten van fundamenteel astronomisch onderzoek. ASTRON beschikt over een aanzienlijke dual use potentie voor Defensie. Hun expertise in radiofrequentietechnologie, signaalversterking, situational awareness en grootschalige data-analyse kan worden ingezet voor zowel civiele als militaire toepassingen.

Enkele van ASTRON's technologiegebieden die relevant zijn voor Defensie zijn:

- *geavanceerde RF- en antennetechnologie.*
- *ruimteweerbewaking en elektromagnetische dreigingsdetectie.*
- *space situational awareness.*
- *high-performance computing en AI-integratie.*
- *BosCompute: PPS-samenwerkingen op volledig duurzame disruptieve hoog volume en hoog input-output dataverwerkings- en dataopslagtechnologieën.*

ASTRON werkt samen met diverse partners, waaronder het ministerie van Defensie, aan projecten die relevant zijn voor de nationale veiligheid. Deze samenwerkingen benadrukken de toepasbaarheid van hun technologieën in militaire contexten.

Agribusiness

In Drenthe hebben we een sterk agri-food cluster. De provincie beschikt over een netwerk van producenten en verwerkers van plantaardige, dierlijke en synthetische eiwitten, geschikt voor functionele voeding gericht op herstel en inzetbaarheid van militair personeel. Drenthe heeft bedrijven van nationaal belang op het gebied van medische voeding, waarbij mogelijk kansen zijn voor het voeden van Defensiepersoneel. Drenthe kent een robuust ecosysteem van korte voedselketens geschikt voor snelheid en leveringszekerheid. In combinatie met geavanceerde agritech-oplossingen (zoals datagedreven teelt, precisielandbouw en slimme verwerkings- en opslagsystemen) ontstaat een schaalbare en veerkrachtige infrastructuur. Dit biedt strategische voordelen voor Defensie, onder meer door het waarborgen van regionale voedselvoorziening met minimale logistieke afhankelijkheid, verhoogde traceerbaarheid en snelle respons op operationele behoeften.

Geavanceerde sensortechnologie en detectiesystemen

In Drenthe is een sterk cluster van sensorgerelateerde bedrijven actief die samen met kennisinstellingen (Rijksuniversiteit Groningen, Hanzehogeschool, NHL Stenden) een unieke propositie vormt. De combinatie van bedrijvigheid en kennis biedt alle ingrediënten voor een zeer succesvol ecosysteem sensortechnologie. Zowel aan de kant van bedrijven als op het gebied van kennisontwikkeling (Lectoraat Sensortechnologie Hanzehogeschool in Assen) is deze sector zeer sterk vertegenwoordigd in Drenthe. Dit sensorencluster kan Defensie toegang bieden tot geavanceerde detectiesystemen en sensortechnologieën, die essentieel zijn voor moderne militaire operaties en veiligheidstoepassingen, en tot innovatieve omgevingen waarin defensierelevante sensortoepassingen kunnen worden ontwikkeld en getest.

Medische technologie en biomedische startups

Drenthe biedt kansen voor Defensie dankzij innovatieve bedrijven die actief zijn in medische diagnostiek, biosensoren, geneesmiddelenontwikkeling en mobiele gezondheidstechnologie. De inzet van voedingstechnologie en dialyseapparatuur ondersteunt medische zelfredzaamheid in uitzendgebieden. Deze toepassingen versterken vitaliteitsmonitoring, snelle diagnose en zorgcapaciteit in operationele omstandigheden. Daarnaast bieden een grote biobank en regionale AI-expertise mogelijkheden voor gepersonaliseerde preventieve zorg. Tegelijkertijd vragen schaalbaarheid, kennisveiligheid en ethische aspecten bij militaire inzet om zorgvuldige afweging.

Krachtige innovatie ecosystemen

Drenthe is een regio waar in publiek-private samenwerkingsstructuren nauw samengewerkt wordt in sterke innovatie ecosystemen met korte lijnen tussen kennisinstellingen, bedrijfsleven en overheden, zoals de Greenwise Campus, GAE campus, tech hub en IT-hub.

Greenwise Campus

In de Greenwise Campus wordt gewerkt aan oplossingen voor complexe vraagstukken op vier strategische thema's: circulaire plastics, waterstof & energie, slimme maakindustrie en welzijn, zorg en technologie. Greenwise Campus richt zich op het onderzoeken, ontwikkelen en toepassen van vernieuwende oplossingen. Kloppend hart van Greenwise Campus is het innovatiecentrum in Emmen. Greenwise Campus is een initiatief van NHL Stenden (HBO), DCTerra/Noorderpoort/Alfa (MBO), Rijksuniversiteit Groningen, provincie Drenthe en gemeente Emmen en is nauw verbonden met het regionale en Noord-Nederlandse bedrijfsleven. Ook zijn er sterke verbindingen met Duitse bedrijven, kennisinstellingen en overheden.

Greenwise Campus biedt een wendbare en daadkrachtige innovatieomgeving waarin bedrijven, kennisinstellingen en overheden nauw samenwerken. Door korte lijnen, organisatiekracht en een cultuur van co-creatie ontstaan consortia die technologische vernieuwing versnellen en succesvol opschalen. Regionale partners zoals Teijin Aramid, Fokker, Technologies Added, Hittech Landes, Paques Biomaterials, Treant en Senbis zijn verbonden aan de campus. Samen met kennisinstellingen en overheden kan deze community programmatisch werken aan voor defensie relevante innovatievraagstukken. Proeftuinen spelen een cruciale rol in het versnellen van innovatie en het toepassen van nieuwe technologieën in de praktijk.

Groningen Airport Eelde campus

In nauwe samenwerking met bedrijven, overheden en kennisinstellingen werkt GAE met het NXT Airport Programma aan projecten die de luchtvaartsector blijvend veranderen en nieuwe kansen en markten creëren. Een belangrijk doel is een NXT Airport Campus te realiseren. Een unieke en hoogwaardige testlocatie voor diverse projecten rondom de thema's duurzaamheid, innovatie, educatie en energie. Onder de vlag van NXT Airport vinden onderwijsinstellingen een plek op Groningen Airport Eelde, wordt lesgegeven op een dynamische luchthavenlocatie en onderling samengewerkt aan projecten. GAE wil graag de kansen verkennen voor de Nederlandse krijgsmacht, met name gericht op transport, oefenvluchten, onderhoud en opleiding. Daarnaast liggen er samenwerkingskansen met de reeds gevestigde bedrijven op en rond de luchthaven.

Verbinding met NLD-gebieden

Onderstaande overzicht toont de concrete clusters en ecosystemen in Drenthe die een directe verbinding hebben met de NLD-gebieden uit de Defensiestrategie voor Industrie en Innovatie.

Cluster/Ecosysteem	Relevante NLD-gebieden	Toelichting
Greenwise campus	Intelligente systemen, Slimme materialen, Sensoren	Proeftuinen voor: Smart sustainable manufacturing, circulaire plastics, waterstof en energie.
Cluster Additive Manufacturing (3D-printing)	Slimme materialen, Intelligente systemen	3D-printing van hightech materialen, lichtgewicht structuren voor defensie, integratie met slimme systemen
Cluster Groene Chemie	Slimme materialen, Intelligente systemen, Sensoren	Polymeren, aramidevezels, circulaire plastics, composieten, inzetbaar voor defensie en sensoren
Cluster Composieten	Slimme materialen, Ruimtevaarttechnologie, Intelligente systemen	Lichtgewicht, sterke materialen voor defensie, ruimtevaart, drones, voertuigen
Cluster sensortechnologie	Sensoren, intelligente systemen	High Tech sensoriek
AI-hub Noord-Nederland	Intelligente systemen, Sensoren, Quantumtechnologie	AI voor autonome systemen, data-analyse, predictive maintenance, cybersecurity, quantum-AI toepassingen
Cluster Medicijnresten	Sensoren, Intelligente systemen	Detectietechnologie, monitoring, data-analyse, mogelijk inzetbaar voor CBRN-detectie
Cluster Duurzame Zorg	Sensoren, Intelligente systemen, Slimme materialen	Lokale productie van medische hulpmiddelen, sensortechnologie, duurzame materialen, supply chain onafhankelijkheid

Cluster/Ecosysteem	Relevante NLD-gebieden	Toelichting
Founded Ecosysteem (Start-ups/ Scale-ups)	Netwerk van bedrijven voor koppeling aan NLD gebieden	Start-ups actief in AI, quantum, sensoren, slimme materialen, ruimtevaarttoepassingen
Noord-Nederland verdient circulair	Netwerk van bedrijven voor koppeling aan NLD gebieden	Circulaire materialen, recycling, digitalisering van circulaire ketens, slimme afvalverwerking
Konnect 2.0	Netwerk van bedrijven voor koppeling aan NLD gebieden	Verbindend innovatieframework, faciliteert samenwerking en kennisdeling over alle relevante defensie-innovatiegebieden

Regionale kracht: Drentse defensieleveranciers

Drenthe kent diverse (potentiële) defensieleveranciers. Dit betreft o.a. producten als brugcomponenten, beschermende kleding, kogelwerende vesten en thermohard/thermoplastische kunststofonderdelen. Hieronder een aantal voorbeelden (zonder uitputtend te zijn):

Bedrijf	Activiteit
Teijin	Aramidevezels (Twaron) en pulp voor industriële toepassingen, o.a. voor hightech en defensie
GKN Aerospace(Fokker)	Composietmateriaal, vliegtuigonderdelen en defensiemateriaal
Norit	Wereldmarktleider in productie van actieve kool voor zuivering van water, lucht, voedingsmiddelen en industriële processen
Combimac	Electromotoren Marine
Dopple	Actieve gehoorbescherming
Alumax	Marinevaartuigen
Skyline Aviation	Onderhoud vliegtuigen
Exosens-Photonis Netherlands BV	Nachtzicht technologie
Paques Biomaterials	Biopolymeren
Senbis	Polymeren
Hittech	Precisietechnologie
Omnidrones	Drones

Bedrijf	Activiteit
Overige bedrijven	Verschillende HTSM-bedrijven in de Drenthe leveren al (indirect) aan sectoren die nauw verbonden zijn met Defensie. Daarnaast zijn er bedrijven met potentie om aan toekomstige defensievraagstukken bij te dragen, zoals verspanende bedrijven die werken met AI en robotisering, producenten van spuitgietmatrijzen, specialisten in textielreiniging (nu actief voor ziekenhuizen) en groothandels in de voedingssector. Ook kleinere bedrijven in de maakindustrie kunnen een verbindende rol spelen in het gezamenlijke realiseren van de ambities. Ons ecosysteem en de beschikbare data van bedrijven maken dat er snel ingespeeld kan worden op veranderende behoeften.

Veelal gaat het in Drenthe om mkb-bedrijven, vaak als toeleverancier in de keten. Mkb-maakbedrijven zijn cruciaal voor het verdienvermogen en de strategische onafhankelijkheid van de Nederlandse economie. Als we weerbaarder willen zijn en minder afhankelijk van het buitenland, dan ligt de sleutel in die keten bij de maakindustrie. Door te investeren in het productieproces kan de Drentse maakindustrie concurrerender innoveren en produceren. Dit verkleint ook de afhankelijkheid van kwetsbare, complexe toeleverketens.

Sterke samenwerkingsrelaties: Drentse netwerken en noordelijke samenwerking

In Drenthe wordt intensief samengewerkt in sterke innovatie ecosystemen met korte lijnen tussen kennisinstellingen, bedrijfsleven en overheden. Wij willen Drentse initiatieven binnen de vijf NLD-gebieden actief ondersteunen. Dat doen we door innovatieprojecten te faciliteren, kennisontwikkeling te stimuleren en de samenwerking tussen kennisinstellingen, bedrijfsleven en overheden te versterken. Daarnaast brengen we bedrijven binnen deze technologiegebieden actief in contact met Defensie en vice versa. Wij bieden Defensie en het Rijk toegang tot en een springplank naar onze Drentse netwerken en bedrijfsleven (en andersom) en ondersteunen daar graag bij als verbinder, facilitator en strategisch meedenker.

Regioteam Defensie Noord-Nederland

Defensie bouwt aan een landelijk netwerk van regionale innovatiesamenwerkingen, ondersteund door het programmabureau Orchestrating Defence Innovation (ODIN). Hierin werken Defensie, het Ministerie van Economische Zaken, provincies, regionale ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's), kennisinstellingen en bedrijven – van grote industrieën tot innovatief MKB en startups – samen in regioteams. Deze teams ontwikkelen samenwerkingen, programma's en ecosystemen die zowel bijdragen aan militaire als maatschappelijke oplossingen. Deze samenwerking verkort de innovatiecyclus – mede in oorlogstijd, waardoor innovatieve oplossingen sneller inzetbaar zijn voor de Krijgsmacht. Dit versterkt de veiligheid van onze samenleving en vergroot de onafhankelijkheid en het concurrentievermogen van de Nederlandse economie.

In aanvulling op de regioteams die de bredere regionale verankering van netwerken en samenwerkingen faciliteren, worden er in elke regio voor bedrijven ook laagdrempelige fysieke aanspreekpunten – MINDbases – ingericht. MINDbases zoeken voortdurend naar interessante bedrijven die nog niet met defensie samenwerken en verbinden hen met de relevante defensie onderdelen.

Wij hebben een lange historie van samenwerking binnen Noord-Nederland. In Noord-Nederland werken we samen met Defensie, het ministerie van Economische Zaken, NOM en de drie noordelijke provincies aan een Noordelijk Regioteam. Een regioteam waar in gezamenlijkheid projecten worden gestart en gefaciliteerd met het noordelijk bedrijfsleven en Defensie. De provincie Drenthe is initiatiefnemer om in Noord-Nederland gezamenlijk met Defensie een Business Developer Defensie te werven die vanuit de NOM zal opereren.

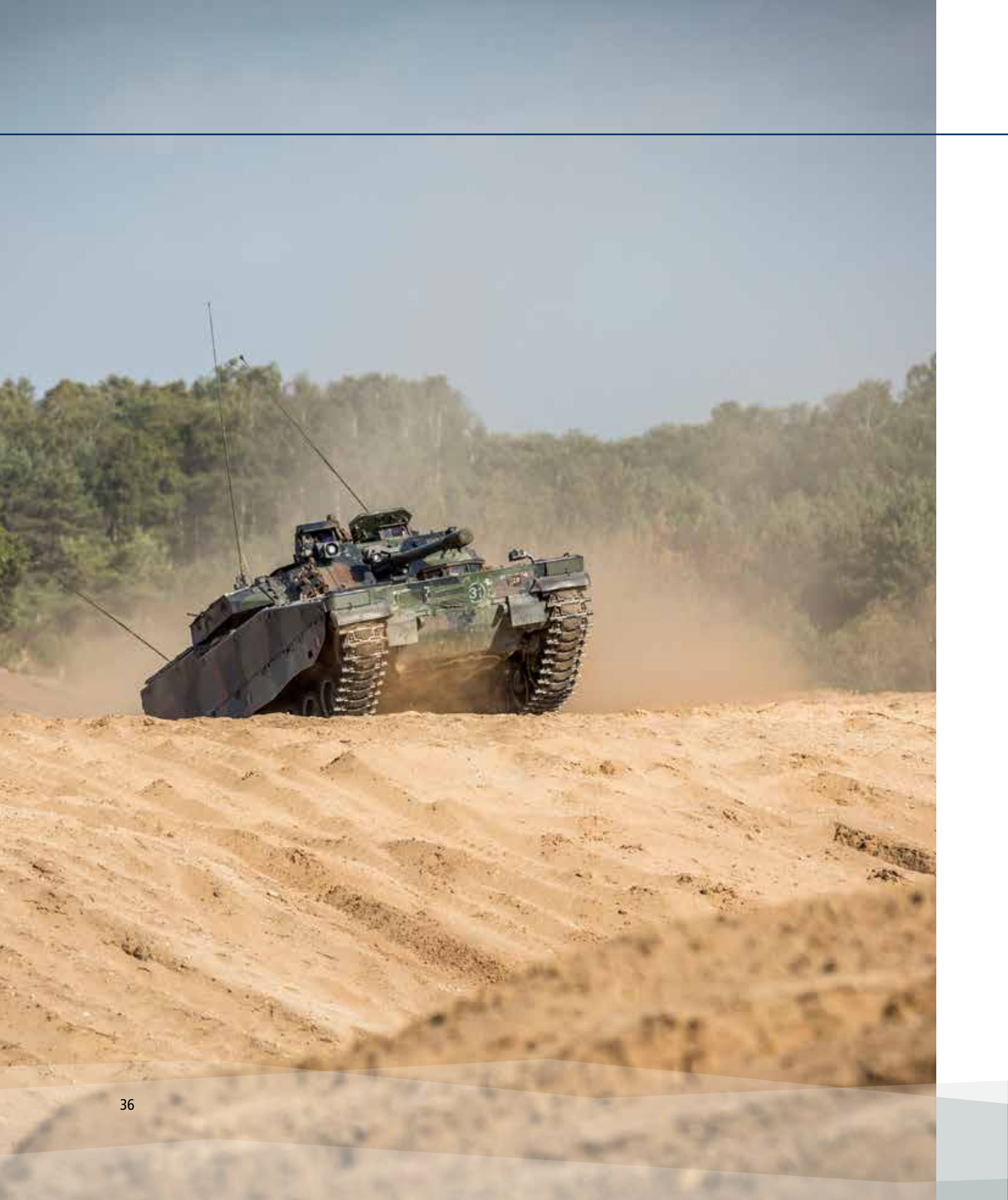
Vanuit de reeds bestaande MINDbase Noord in Groningen wordt al door Defensie actief gezocht en gescout naar noordelijke innovatieve bedrijven die interessant kunnen zijn voor Defensie.

Founded en Ik Ben Drents Ondernemer (IBDO)

Met Founded zetten we in Noord-Nederland en Drenthe in op het versterken van de start up en scale up dynamiek. IBDO is ons dienstverlenende loket gericht op het toekomstbestendig maken van het Drentse MKB. IBDO en Founded kunnen een rol vervullen in het koppelen van bedrijfsleven aan Defensie (i.c. noordelijk regioteam) en het stimuleren van ondernemers om te kijken naar Defensie en veiligheid als nieuwe markten.

Brancheorganisaties

In Noord-Nederland verkennen we met Defensie, de brancheorganisaties en NOM de mogelijkheden tot ontwikkeling van een portaal of loketfunctie waar het noordelijk bedrijfsleven terecht kan met vragen, suggesties en ideeën.

Wat bieden we aan om samen op te pakken?

Wat vragen wij daarbij van Defensie en Rijk?

Drenthe wil proactief bijdragen aan de uitvoering van de Defensiestrategie voor Industrie en Innovatie 2025–2029, opgesteld door de ministeries van Defensie en Economische Zaken. Wij bieden Defensie en het Rijk aan de hiervoor geschetste kansen in gezamenlijkheid verder uit te werken, concretiseren, op te pakken en uit te voeren. Wij vragen Defensie en het Rijk om gezamenlijke afspraken te maken over:

- 1 de gezamenlijke ambitie, inzet, langjarige betrokkenheid en inbreng in een kennis en innovatieprogramma rond Defensie bij de Greenwise Campus;*
- 2 de gezamenlijke ambitie, inzet, langjarige betrokkenheid en inbreng in de GAE campus;*
- 3 het gezamenlijk ontwikkelen van langjarige programma's gericht op de stimulering van de defensie-industrie, de kansen en mogelijkheden voor het MKB in de volle breedte, de speerpuntgebieden van de Defensiestrategie en koppeling van defensie-investeringen aan arbeidsproductiviteit;*
- 4 het verder opbouwen en operationaliseren van het Regioteam in oprichting, een Business Developer Defensie bij NOM en de samenwerking met MINDbase Noord. Ook willen we gezamenlijk een portaal en loketfunctie ontwikkelen om ondernemers te verbinden aan Defensie.*

Defensie
en Veiligheid
in Drenthe

Drie pijlers

Pijler 3: Drenthe is veilig, weerbaar en paraat

Welke kansen zien we?

Veiligheid, weerbaarheid en paraatheid

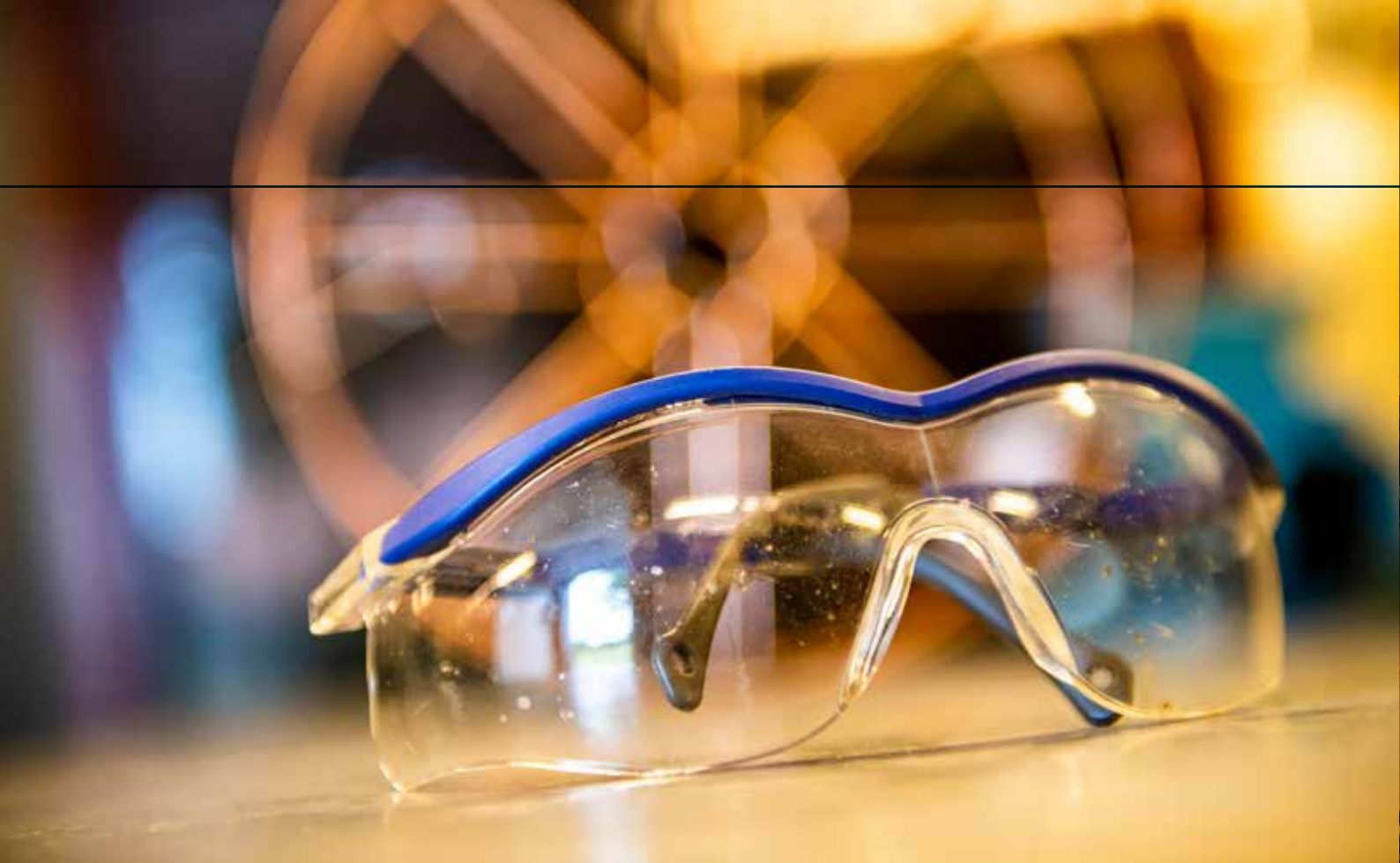
De Drentse maatschappij en cultuur is gebaseerd op naoberschap (nabuuerschap) en samenwerking. Geborgenheid en veiligheid, elkaar helpen en elkaar bijstaan zijn daarin kernwaarden. Het Drentse ecosysteem (quadruple helix) met zijn sociale structuren en naoberschap vormt een uitermate geschikte voedingsbodem voor maatschappelijke weerbaarheid en veiligheid. Met een focus in deze pijler op weerbaarheid spelen we in op de behoeften van het ministerie van Defensie en Justitie en Veiligheid.

Veiligheidscampus Assen

De veiligheidscampus Assen van de Universiteit van het Noorden kent met de Rijksuniversiteit Groningen, NHL Stenden (Thorbecke Academie, HBO) en DCTerra (MBO, onderdeel van DNA (DCTerra, Noorderpoort College en Alfa College)) een unieke doorlopende leerlijn, gericht op veiligheid, paraatheid en (digitale) weerbaarheid voor Noord-Nederland. Het centrum ligt in Assen, maar de Universiteit van het Noorden omvat alle MBO- en HBO instellingen in de drie Noordelijke provincies en de vestigingen van de Rijksuniversiteit Groningen, inclusief koppeling met defensie zoals in Leeuwarden, de Eemshaven, de Johannes Postkazerne en op Terschelling. De Veiligheidscampus Assen biedt de volgende opleidingen, onderzoeksmogelijkheden en netwerken om samen met het ministerie van Defensie en Justitie en Veiligheid te werken aan de weerbaarheid van Nederland en Europa:

1. Doorlopende leerlijnen op het gebied van weerbaarheid en veiligheid

- A *Individuele onderwijsprogramma's op MBO, HBO en WO niveau en doorlopende leerlijnen op het gebied van veiligheid en weerbaarheid, waaronder reservistenminoren en een Associate Degree Cybersafety;*
- B *Een gezamenlijk Lectoraat (HBO)/Leerstoel (WO) Weerbaarheid en een gezamenlijk Lectoraat (HBO)/Practoraat (MBO) Crisissimulatie is in ontwikkeling;*
- C *Leven-lang-leren onderwijs aanbod voor bijscholing en trainingen en cursussen voor het werkveld.*

De Drentse onderwijsinstellingen werken al samen met meerdere veiligheidspartijen op het gebied van onderzoek, onderwijs en opleiding. Onlangs heeft de Thorbecke-academie haar samenwerking met de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) bekrachtigd in een convenant. Samen met Defensie en mogelijk het ministerie van Justitie en Veiligheid kan het aanbod voor weerbaarheidsopleidingen verder uitgebreid worden.

2. Een netwerk aan Ministeries, Rijksdiensten, veiligheidsorganisatie en bedrijven

De veiligheids-campus werkt in een netwerk, waarmee niet alleen in gezamenlijkheid onderwijs wordt ontwikkeld en gegeven, maar waarmee ook in gezamenlijkheid onderzoek wordt verricht en (digitale) weerbaarheidsvraagstukken opgepakt en ontwikkeld worden. Samenwerkende partijen kunnen ministeries, Veiligheidsregio Drenthe, Nationale politie, Rechtbank, Dienst justitiële inrichtingen, DICTU, RVO en een groeiend netwerk van bedrijven zijn.

3. Een weerbaarheidscentrum

Het weerbaarheidscentrum bestaat uit een aantal onderdelen, een hybride onderzoeksinstituut (van MBO tot WO) op het gebied van geopolitiek en internationale veiligheids- en weerbaarheidsvraagstukken;

A Een gezamenlijke internationale crisissimulatierruimte (voorzien eind 2025) met de Veiligheidsregio Drenthe, het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC) en de Duitse Politie;

B Een reservistencentrum voor Noord-Nederland;

Met de doorlopende leerlijn voor reservisten en de koppeling met een leven-lang-leren ligt in Assen de basis voor een reservistencentrum. Het netwerk van de Universiteit van het Noorden biedt kansen om op een breed scala aan thema's (zorg, techniek, veiligheid) een inhoudelijk programma voor reservisten vorm te geven. Gemeente Assen biedt daarom ruimte voor een noordelijke IMO-locatie met opleiders, een sport en beweegcampus, schietbaan Witten en oefenterrein De Haar voor de Initiële Militaire Opleiding (IMO). De IMO is een 10-weekse militaire opleiding en is onderdeel van de Nationale

Weerbaarheidstraining (NWT). Een IMO locatie in Noord-Nederland is aantrekkelijk voor het werven van reservisten, zodat de reisafstand voor werkende en studerende reservisten beperkt blijft. Ook zijn de onderwijsinstellingen, Defensie en de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) in gesprek om te onderzoeken hoe reservisten in tijden van vrede in bepaalde (crisis)situaties ingezet kunnen worden en welke aanvullende scholing of training daarvoor nodig is. Dit is ook aantrekkelijk voor de reservist: inzet in de praktijk in plaats van bij een oefening.

- C Een Cybersafety and Security centrum voor overheids(diensten) DICTU, RVO en breder met Samenwerking Rijk Noord;*
- D De Veiligheids-campus ziet kans om samen met Defensie een Informatie- en Beleefcentrum vorm te geven, gericht op positieve beeldvorming van Defensie en andere veiligheidsorganisaties en het vergroten van de maatschappelijke weerbaarheid. Onderdeel van het concept kunnen zijn: challenges/games, simulatoren en materieel. Daarnaast wordt informatie gegeven over maatschappelijke weerbaarheid: wat te doen in (digitale) crisissituaties? Ook is het een locatie waar middelbare schoolklassen naar toe kunnen gaan als onderdeel van een weerbaarheidsmodule;*
- E Een te ontwikkelen weerbaarheidsmodule voor het middelbaar onderwijs (Motie Ceder) door DCTerra, die ook een middelbare school omvat.*

4. Een Europees netwerk

De Veiligheidscampus Assen focust op maatschappelijke weerbaarheid, één van de strategische focuspunten die de Union of Skills en de EU Preparedness Union Strategie bij elkaar brengt. Het Kabinet van Eurocommissaris Minzatu is enthousiast over de Veiligheidscampus, vanwege de doorlopende leerlijnen en de aansluiting bij de Europese 'the whole of society' en 'the whole of government' benadering. Eén van de doelstellingen van de Preparedness Union Strategie is om nieuwe EU-academies voor vaardigheden uit te rollen. De Veiligheidscampus Assen zou met de ministeries van Defensie, Justitie en Veiligheid en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een voortrekkersrol willen vervullen in het vormgeven van een Europees netwerk van veiligheidscampussen.

Maatschappelijke weerbaarheid

Wij zetten in Drenthe - vanuit de gezamenlijke inzet van bij de Veiligheidscampus en Veiligheidsregio Drenthe betrokken organisaties en zorgpartijen - in op een brede inzet op weerbaarheid en paraatheid van de Drentse samenleving en doen dat graag in nauwe samenwerking met het ministeries van Justitie & Veiligheid, het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn & Sport en Defensie. Het gaat dan onder andere om bescherming van vitale en belangrijke processen in de samenleving, een parate en veerkrachtige samenleving en het waarborgen van civiele ondersteuning aan de krijgsmacht bij de uitoefening van de militaire taak. Verder willen we ook kijken naar de voorbereiding van burgers, inzet gericht op kwetsbare

groepen, weerbaarheid van economie, energiesysteem, logistiek en zorg, alsmede het vergroten van zelf- en samenredzaamheid en versterking van sociale cohesie en logistieke en medische ketens meenemen.

Weerbare zorg, als onderdeel daarvan, is gericht op het kunnen leveren van zorg in crisissituaties, zoals bij rampen of in tijden van oorlog en op noodzorg, voedsel en drinkwater (voorbereiding op schaarste en verdeling). We nemen vanuit de bestaande structuren in Drenthe en Noord-Nederland graag het voortouw om te verkennen welke acties in samenwerking met de Veiligheidscampus gestart kunnen worden voor het opleiden van zorgreservisten. Wij gaan hierover in contact met de Nationale Zorgreserve. Daarbij willen we ook verkennen of de crisissimulatie ruimte kan bijdragen aan de benodigde oefening in het kader van de bedrijfscontinuïteitsplannen in de zorgsector.

Pioniers- en voortrekkersrol

De provincie Drenthe wil een pioniers- en voortrekkersrol pakken vanuit haar voorbeeldfunctie. Bijvoorbeeld op het gebied van gedeeld werkgeverschap waarin medewerkers de ruimte krijgen om naast hun dienstbetrekking bij de provincie ook inzet te plegen voor Defensie als reservist. Succesvolle voorbeelden dragen wij actief uit aan anderen. Van minder succesvolle voorbeelden willen wij leren en die leerervaring ook delen met anderen. Uiteraard maken we graag gebruik van de ervaringen die andere organisaties daarbij hebben opgedaan.

Wat bieden we aan om samen op te pakken?

Wat vragen wij daarbij van Defensie en het Rijk?

Wij bieden Defensie en het Rijk aan de hiervoor geschetste kansen in gezamenlijkheid verder uit te werken, concretiseren, op te pakken en uit te voeren. Wij vragen Defensie en het Rijk ook om gezamenlijke langjarige afspraken te maken over:

- 1 *de gezamenlijke ambitie, inzet, langjarige betrokkenheid en inbreng bij de Veiligheidscampus en meer specifiek op de onderdelen:*
 - a. *Regionale, nationale en Europese netwerken;*
 - b. *Doorlopende leerlijnen;*
 - c. *Leven-lang-leren onderwijsaanbod;*
 - d. *Weerbaarheidscentrum;*
- 2 *de gezamenlijke inzet op (maatschappelijke) weerbaarheid en paraatheid en meer specifiek daarbinnen de ambitie, inzet, betrokkenheid en inbreng van het ministerie van Justitie & Veiligheid, het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn & Sport en Defensie daarin;*
- 3 *een pioniers- en voortrekkersrol van de provincie vanuit haar voorbeeldfunctie en de ambitie, inzet, betrokkenheid en inbreng van Defensie en Rijk daarin.*

| Drenthe
staat paraat!

Samenvattend overzicht

Drenthe heeft de ruimte

Kansen en afspraken over:

- ✓ Koppelkansen revitalisering Drentse kazernes.
- ✓ Verkennen verdere (toekomstige) uitbreiding van kazernefaciliteiten in Drenthe.
- ✓ Verkennen kansen "dual use" GAE, laagvliegroutes en dropzones.
- ✓ Onderzoeken en uitwerken dual use oefenterrein De Haar.
- ✓ Ontwikkelen Rundedal voor grootschalige defensie-industrie
- ✓ Inventarisatie dual-use infrastructuur (waaronder Nedersaksenlijn) in Drenthe

Drenthe maakt het

Kansen en afspraken over:

- ✓ Defensie en veiligheid in Greenwise Campus
- ✓ Defensie en veiligheid in GAE campus
- ✓ Aanpak stimulering defensie-industrie en MKB Drenthe.
- ✓ Verder bouwen aan en concretiseren van samenwerking Regioteam, MINDbase, (businessdeveloper) NOM

Drenthe is veilig weerbaar en paraat

Kansen en afspraken over:

- ✓ Veiligheidscampus en meer specifiek op de onderdelen:
 - Doorlopende leerlijnen
 - Regionale, nationale en Europese netwerken
 - Leven lang leren onderwijsaanbod
 - Weerbaarheids-centrum
 - Internationale crisisruimte
 - Reservistencentrum
- ✓ Brede aanpak maatschappelijke weerbaarheid
- ✓ Pioniers- en voortrekkersrol van de provincie (waaronder gedeeld werkgeverschap)

Wat vragen we
aan Defensie
en Rijk?

Wat vragen we aan Defensie en Rijk?

In deze agenda laten wij zien welke kansen er in Drenthe liggen voor Defensie en veiligheid – kansen die passen bij de kracht van onze regio én bijdragen aan nationale belangen. We hebben concreet gemaakt wat Drenthe Defensie en het Rijk te bieden heeft om deze kansen daadwerkelijk te benutten. Van ruimte en opleidingen tot innovatieve samenwerking: Drenthe staat klaar om mee te bouwen aan een veilige en weerbare samenleving.

Onze ambitie is om te komen tot gezamenlijke afspraken over de volle breedte van deze agenda. Daarbij gaat het niet alleen om intenties, maar juist om het realiseren van het concrete aanbod dat Drenthe nu al op tafel legt.

Tegelijkertijd willen we van deze agenda een levend document maken: een basis voor een duurzame samenwerking, die we regelmatig in gezamenlijkheid kunnen actualiseren en verrijken. Zo blijven we samen inspelen op nieuwe ontwikkelingen, opgaven én kansen.

Tot slot
een oproep

Tot slot

Tot slot doen wij een duidelijke oproep aan Defensie en het Rijk: betrek onze inwoners, gemeenschappen en overheden vroegtijdig bij de verdere ontwikkeling van Defensie en veiligheid in Drenthe.

Waar ingrepen impact hebben, vragen wij om ruimhartige compensatie voor mogelijke negatieve effecten. En waar kansen ontstaan, zien wij volop mogelijkheden voor civiel medegebruik van militaire voorzieningen – bijvoorbeeld voor landbouw, recreatie, toerisme of maatschappelijke initiatieven. Wij verkennen graag met u hoe Drentse overheden daarin een actieve rol kunnen vervullen.

Wij staan in de startblokken om samen met Defensie en het Rijk de uitwerking van deze Drentse Agenda Defensie en Veiligheid voortvarend ter hand te nemen. Met betrokken bestuurders, bevlogen professionals en een provincie die zich wil inzetten voor een veilige toekomst. Met als motto, zoals we dat in Drenthe gewend zijn: “Niet praten, maar doen”. Drenthe staat paraat!

